

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.I.20.575/2015/4.

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Dobra Zita ügyvéd (címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek - a Dr. Rácz Mária ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű alperes neve (címe) I. rendű és II.rendű alperes neve (címe) II. rendű alperesek ellen - amely perbe a II. rendű alperes pernyertessége érdekében a Dr. M. L. jogi előadó által képviselt Generáli-Providencia Biztosító Zrt. (címe) beavatkozott - személyiségi jog megsértése miatt indult perében a Miskolci Törvényszék 21.P.21.090/2013/55. számú ítélete ellen a felperes által 56. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

r é s z - é s k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének a vagyoni és nem vagyoni károk megtérítése iránti keresetet a II. rendű alperessel szemben elutasító rendelkezését megváltoztatja; és megállapítja, hogy a II. rendű alperes teljes kártérítési felelősséggel tartozik a felperes fogsorának 2010. május 6-i nem megfelelő elhelyezése folytán a felperest ért vagyoni és nem vagyoni károkért. Mellőzi a felperes egyetemlegesen az I. és II. rendű alperesek részére, valamint a beavatkozó részére perköltség, továbbá az államnak illeték megfizetésében marasztalását, és kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I. rendű alperes részére az Áfa összegét is tartalmazó 50 800 (Ötvenezer-nyolcszáz) forint együttes első- és másodfokú perköltséget.

Az első fokú ítéletnek a keresetet az I. rendű alperessel szemben elutasító, részítéletnek tekintett rendelkezéseit helybenhagyja.

Megállapítja, hogy a fellebbezéssel a felperes és a II. rendű alperes oldalán egyaránt 38 100 (Harmincnyolcezer-egyszáz) forint másodfokú perköltség merült fel, továbbá feljegyzésre került 102 200 (Egyszázkettőezer-kétszáz) forint fellebbezési illeték.

Ez ellen a rész- és közbenső ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s :

Az I. rendű alperes fogszakorvos, egészségügyi szolgáltatási tevékenységét a II. rendű alperesi gazdasági társaság tagjaként és ügyvezetőjeként látja el.

A felperes 2009. szeptemberében a felső állcsontjából eltávolított fogak helyén viselt kivehető műanyagprotézis helyett fixen rögzített fogmű elkészítése céljából fordult az I. rendű alpereshez. Miután a felperes nem fogadta el a fix fogpótlás elkészítéséhez szükséges csontpótlás elvégzését, a felek abban állapodtak meg, hogy az I. rendű alperes négy implantátumra helyezett stéges rögzítésű, a patentok pattintásával mozdítható, kivehető fogpótlást készít.

2009. október és 2010. május között az I. rendű alperes a felső állcsontból a foggyökér maradványokat eltávolította, négy implantátumot beültetett, három rágófogat koronával ellátott, ínformázó csavarokat behelyezett, majd a megrendelt műcsonkok érkezése után, a szükséges próbákat követően, 2010. május 6-án az elkészült fogsort behelyezte, a műcsonkokat és stégeket rögzítette.

A felperes az implantátumok 300 000 Ft megállapodás szerinti ellenértékét megfizette, azonban az elkészült fogművet sem esztétikailag, sem funkcionálisan nem találta megfelelőnek azzal, hogy rendszeresen kiesik, beszédére hátrányosan hat, harapási magassága sem kielégítő, és 2010. júniusa után már nem kereste fel az I. rendű alperest.

A felperes ezt követően megfelelő minőségű fogmű elkészítése céljából a B-i X Központhoz fordult, ahol 2010. júniusától kezelték; a felső állcsontjába 7 implantátumot ültettek be, majd azok csontosodását követően eltávolították az I. rendű alperes által beültetett implantátumot, a kontrollpróba és az ideiglenes rögzítés után, 2012. október 9-én az elkészült fogművet véglegesen rögzítették.

A pert megelőzően a felperes eredménytelenül terjesztette elő a II. rendű alperesnél vagyoni és nem vagyoni kárai megtérítése iránti igényét.

A felperes keresetében kérte annak a megállapítását, hogy az I. rendű alperes megsértette az egészséghez, tájékoztatáshoz és önrendelkezéshez fűződő személyiségi jogát; kérte az I.-II. rendű alperesek egyetemleges kötelezését 700 000 Ft nem vagyoni kártérítés és 577 480 Ft vagyoni kártérítés megfizetésére. Előadta, hogy az I. rendű alperes nem tájékoztatta arról, hogy a csontállomány regenerálódásából következően fix pótláshoz szükséges 6-8 implantátum is beépíthető volna, hogy a stéges elhorgonyzás mellett kisebb helyigényű gömbretenciós megoldás is létezik, míg stéges megoldás esetén csak műanyag tartalmú anyagból készülhet a fogsor. Ha a tájékoztatást megkapta volna, a fix pótlást választja. Ezen felül az alperesi beavatkozás a szakmai gondosság követelményét sértette. Hosszabb ideig csak ideiglenes fogsort viselhetett, az elkészült fogmű leesett, a beszédben zavarta, mindezek miatt ismételtén át kellett esnie további beavatkozásokon, amelyek fizikailag és pszichésen is megviselték.

Az alperesek a teljes körű tájékoztatásra, a jogszabályi és szakmai szabályoknak megfelelő eljárásra hivatkozva a kereset elutasítását, a felperes perköltségükben marasztalását kérték. A II. rendű alperesi beavatkozó az előző kérelemhez csatlakozott.

Az elsőfokú bíróság 55. sorszámú ítéletével a felperes keresetét elutasította; kötelezte a felperest arra, hogy fizessen meg 15 nap alatt az I. és II. rendű alpereseknek egyetemlegesén 17 346 Ft általános forgalmi adót is magában foglaló 80 246 Ft, míg a beavatkozónak 50 000 Ft perköltséget, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékes adóigazgatósága által közölt módon és időben az államnak 76 600 Ft le nem rótt illetéket.

Az első fokú ítélet indokolása szerint a Pp. 164. §-ának (1) bekezdéséből, valamint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 77. §-ának (3) bekezdéséből következően a hivatkozott kár bekövetkezését, az alperesi jogellenes magatartás és a kár bekövetkezése közötti ok-

okozati kapcsolatot a felperesnek, míg a fogorvosi kezelés során tanúsított gondos magatartást az alpereseknek kellett bizonyítania.

Mindenekelőtt a felperesnek kellett igazolnia, hogy az alperesek 2010. májusában a kezelést befejezték, és további ellenszolgáltatást már nem kértek. A bizonyítás sikertelen volt, a felperes maga adta elő a tárgyalást megelőzően a „7. oldal negyedik bekezdésében”, hogy az I. rendű alperes soha nem mondott olyat nyíltan, hogy az elkészült fogmű nem megfelelő, és hogy nem sikeres a beavatkozás; továbbá az I. rendű alperes a tárgyaláson is felmutatta az általa megrendelt újabb egyéni kanalat, amely a fogpótlás első fázisa, mindezekből a kezelés folytatása következik, a befejezés bizonyításának eredménytelensége pedig a felperes terhére értékelhető.

A felperesnek kellett igazolnia továbbá az alperesi hibás teljesítést is, amelyet a rendelkezésre álló adatok nem támasztottak alá. A perben kirendelt igazságügyi szakértő logikusan, ellentmondástól mentesen, az implantátum csontállományba helyezésével összefüggő szakmai tapasztalatait és ismereteit előadva indokolta megállapításait, amely szerint az I. rendű alperes jó pozícióban elhelyezett négy implantátumot épített be, a jobb oldalra beültetett implantátumok még az állcsontgerincen belül az elfogadható tartományban voltak. A szakértő szakvéleményét a felperes igen nagy számú észrevételeire részletesen megindokolta, másik szakértő kirendelésének perjogi feltételei nem álltak fenn. Mindezek alapján megállapítható volt, hogy a felperes 2009. őszén meglévő csontállománya alapján az I. rendű alperes a szakma szabályainak megfelelően tervezte a fogpótlást, a megfelelő helyre és pozícióba építette be a négy implantátumot, az implantátumokat összekötő rudazat, stég íve a szakma szabályaival összhangban áll, a beépített fogmű sem hibás, a leplezés indokoltan történt jó minőségű, műanyag tartalmú anyaggal. Összességében a felperesnek nem volt sikeres a hibás teljesítésre vonatkozó bizonyítása.

Mindezen felül a felperes hiányos tájékoztatásra is hivatkozott. Ebben a körben az I. rendű alperest terhelte annak a bizonyítása, hogy az általa szóban előadott teljes körű tájékoztatást a kezelést megelőzően a felperesnek megadta. A perbeli adatokból nem állapítható meg azonban, hogy a felperes az I. rendű alperes által alkalmazott valamennyi implantátumra és annak árára kiterjedő, a gömbretenciós és stéges megoldás közötti helyigénnyel összefüggő lehetőség ismertetésére, a fogpótló kezelés által igényelt időszak hosszúságára, a próbafolyamat teljességére vonatkozó tájékoztatást megkapta. Bár az I. rendű alperes elmulasztotta a felperest teljes körűen tájékoztatni a kezelés menetéről, azonban az orvosszakértői vélemény alapján nem ezen tájékoztatás hiányosságával függött össze a felperes nem vagyoni és vagyoni kára. A felperes a per során következetesen hangoztatta, hogy elsősorban fix fogpótlás volt a célja, amennyiben az I. rendű alperes a tájékoztatást megadja a foggyökér helyének csontosodása esetén 7-8 hónap múlva elvégezhető fix pótlásról, azt a megoldást választotta volna. A perben azonban a szakvéleményből egyértelműen megállapítható volt, hogy a csontosodási folyamat lezajlását követően kialakult csontállománya sem volt megfelelő arra, hogy fix fogpótláshoz szükséges implantátum panaszmentesen beépíthető legyen. Ebből következően az I. rendű alperes hiányos tájékoztatásával nem függ össze a felperes kára, hiszen egyértelműen megállapítható az, hogy ha a felperes a gyógytartam elteltét követő fix pótlás lehetőségét választja, a csontállomány elégtelensége miatt azt panaszmentesen nem viselhette volna. Mivel a felperes következetesen nyilatkozott arról, hogy minél fixebb fogpótlás volt a célja, ebből nem következik az, hogy a gömbretenciós és stéges megoldás tulajdonságainak ismeretében a kevésbé fix gömbretenciós elhorganyzás mellett döntött volna.

Mindezen felül hangsúlyozta az első fokú ítélet, hogy a felperes egészséghez fűződő joga sem sérült, mert a szakértő megállapítása szerint az alperesi kezelés során a szükséges mértékű meghaladó pszichés és fizikai terhelés nem érte.

Mindezekre tekintettel a kereseti kérelmeket az elsőfokú bíróság elutasította, és a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése, 83. §-ának (1) és (4) bekezdései alapján kötelezte a pervesztes felperest az I.-II. rendű alperesek, valamint a beavatkozó jogi képviselővel felmerült, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdése a) pontjának megfelelő mértékű perköltség, valamint az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 42. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerinti kereseti illeték megfizetésére.

Az első fokú ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte elsődlegesen az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára kötelezését; másodlagosan az ítélet megváltoztatását, az alperesek kereset szerinti és másodfokú perköltségében marasztalását.

A fellebbezés a tényállás egyes részei pontatlanságának a felhívása mellett mindenekelőtt arra mutatott rá, hogy a perbeli adatokkal ellentétesen értékelte a bizonyítékokat az elsőfokú bíróság úgy, hogy a kezelés befejezését bizonyítani nem tudta. Az ítélet két körülményt hívott fel a kezelés folytatásának igazolására. Egyrészt hivatkozott saját, „7. oldal, negyedik bekezdésében rögzített” nyilatkozatára, azonban nem jelölte meg, hogy honnan származik ez az előadás, amelyet azonosítani nem tudott, ezáltal arra reflektálni sem képes. Ezzel együtt hangsúlyozta, hogy valóban érezte, miszerint az I. rendű alperes és a fogtechnikusok is tudták, hogy az elkészített fogmű nem megfelelő, amely egyértelművé vált azzal, hogy az utolsó találkozás alkalmával az I. rendű alperes azzal küldte el a fogtechnikushoz, hogy nem kér a munkájáért több pénzt, ezáltal a kezelés befejezésének adott hangot. A kezelés befejezését azonban számos további körülmény is alátámasztja. A betegdokumentáció utolsó bejegyzése a kezelési naplóban 2010. május 6., ezt követően a dokumentációs kötelezettséggel szemben további bejegyzés nem szerepel. Nem támasztja alá a kezelés folytatását az I. rendű alperes által hivatkozott, a megjelenési időpontokat tartalmazó előjegyzési füzet, mivel a perben az nem került elő. Ezzel szemben, bár az I. rendű alperes állította, hogy a munka folytatását felajánlotta, sem ő, sem az általa bejelentett tanúk nem állították egyszer sem, hogy időpontra jegyezték volna elő, amely a kezelés folytatását cáfolja. Az I. rendű alperes maga is azt nyilatkozta, hogy az elkészült fogsor esztétikailag nem volt megfelelő, a harapási magasság megemelkedett. Ebben a helyzetben az elvárható magatartás az, ha a szakorvos mindent elkövet a hiba korrigálása érdekében, aktív irányítója a folyamatnak a megfelelő megoldás megtalálására. Ezért az alpereseknek kellett volna a kimentési felelősség körében igazolni a kezelés folytatásának szándékát, amelynek nem tettek eleget. Az egyéni kanál bizonyító ereje az I. rendű alperes szavahihetőségének fényében ítélandó meg. Peren kívül a kárigény bejelentésére adott válaszában még elkészült fedőprotézisről beszélt, ezzel szemben a perben pusztán egy egyéni kanalat tudott felmutatni, amely meglévő, törött minta alapján készült. A kanalat tudta nélkül rendelte meg, és az 2 500 Ft-os költséggel bármikor, akár évek múlva is, bármilyen régi levett minta alapján elkészíthető. Ha valóban sor került volna olyan találkozásra a rendelőben, amikor az I. rendű alperes felajánlotta a folytatás lehetőségét, indokolt lett volna akkor mintát venni tőle az egyéni kanál elkészítéséhez. Közvetve a felperes előadását támasztja alá a tanúként meghallgatott **G. E.** fogtechnikus azon nyilatkozata, miszerint lehetett olyan, hogy már a rendelkezésére állt az egyéni kanálhoz szükséges lenyomat, és azt használta.

Mindezen felül a fellebbezés részletezte, hogy a szakértői vélemény milyen okokból aggályos. Az alapszakvélemény és a kiegészítő szakértői vélemény az I. rendű alperes által beültetett 4 darab

implantátum felhasználhatóságára önmagának ellentmondó megállapításokat tett - az alapszakvéleményben még azt állította, hogy akkor kerülhettek volna felhasználásra, ha hídhoz tervezve más pozícióban kerültek volna beültetésre, míg a kiegészítő szakértői vélemény már azt adta elő, hogy az implantátumok pozíciójának egyértelműen fel nem használhatóvá minősítésével nem ért egyet. A perbeli szakvéleményt aggályossá tették a beavatkozó szakértőjének, **Dr. A. A-nak** a peren kívül tett megállapításai, mivel szakmai hibát véleményezett a fogmű kivitelezése során, melyet a jobb oldali implantátumok helyzetével magyarázott, és kifejtette, hogy a viselhetetlen, kivehető fogmű azért hibás, mert csak olyat lehetett volna készíteni, ami a frontális részen ki lett volna terjesztve az áthajlási redő felé, és ez okozta a felperesnek azt a jogos panaszát, hogy irritálta az ajak belső felszínét, hangképzési zavart érzett, és a harapási magasság is megemelkedett. Mindezen túl a budapesti kezelést végző **Dr. C. B.** maga is igazságügyi szakértő, aki nagy tapasztalattal rendelkezik a szájszészet, implantológia és fogorvoslás területén, és egyezően a beavatkozó szakértőjének álláspontjával, a beültetett implantátumok pozíciójában látta a stéges fogmű sikertelenségének okát.

A fellebbezés szerint kellő bizonyíték igazolta, hogy az alperesek a kezelését 2010. júniusában befejezték, a fogmű elkészítését hibásan teljesítették, a hibás teljesítés oka az I. rendű alperes által beépített négy implantátum rossz pozíciója volt, a hiba kijavítása csak az implantátumok eltávolításával volt orvosolható.

Hivatkozott még a felperesi fellebbezés arra is, hogy a stéges fogpótlás helyigénye, az abból fakadó sikertelenség lehetősége nem tekinthető a kezelés véletlenszerű előforduló kockázatának, így az I. rendű alperesnek a stéges fogpótlás kiválasztásakor tájékoztatnia kellett volna őt az eljárás ezen kockázatáról, és csak ennek az információnak a birtokában dönthetett volna tájékozottan a fogpótlás lehetséges módjának a megválasztásáról.

Az alperesek a fellebbezési ellenkérelmükben az első fokú ítélet helyes indokai alapján való helybenhagyását, a felperesnek másodfokú perköltségükben marasztalásukat kérték. Előadták, hogy nincs jelentősége annak, hogy az előjegyzési füzet nem található fel, mivel a felperes sem vitatta, hogy a kezelések során visszarendelték, az implantátumokat beépítették, azok megfelelően becsontosodtak, a kezelés menetét az első fokú ítélet helyesen rögzítette. A perben eljáró szakértő megállapította, hogy az elkészült fogműről a legnagyobb gondosság mellett is csak a szájba helyezve dől el, hogy milyen módosításokra szorul, és panaszmentesen használható-e. Szakmailag az elfogadott, hogy a fogmű elkészültét követően a beteg adottságaihoz igazodó kisebb-nagyobb változtatások történhetnek. A perben bizonyított volt a folytatás szándéka, éppen azért készült el az egyéni kanál, hogy a gömbretenciós eljárás lefolytatható legyen. A felperes azonban megszakította a kezelést, így nem működött közre a szükséges további kivitelezésben, ezzel szemben a b-i X Központ tevékenységét vette igénybe - amely szakmai véleménye nem használható fel bizonyítékként, mert nyilvánvalóan abban volt érdekelt, hogy a beültetett implantátumok eltávolításra kerüljenek -, ahol az alperesi kezeléssel sem kivitelezésében, sem árában össze nem hasonlítható fogpótlást kapott.

A beavatkozó a fellebbezési eljárásban nem tett nyilatkozatot.

Az ítélet tábla a fellebbezést a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja szerint tárgyaláson kívül bírálta el, és azt a következők szerint a jogalap tekintetében részben találta alaposnak:

A felperes az I. rendű alperessel szemben személyiségi jog megsértésének megállapítása, valamint egyetemlegesen az I. és II. rendű alperesekkel szemben vagyoni és nem vagyoni kártérítés megfizetése iránt úgynevezett vegyes keresethalmazatot terjesztett elő: mivel egyrésztől több, egymással valódi halmazati viszonyban álló tárgyi keresetet, másrésztől a meghatározott összeg megfizetésére irányuló keresetét egyszerű pertársaságként több alperessel szemben is érvényesítette.

A keresethalmazat előterjesztésének feltételeit - a Pp. 51. §-ának a személyi keresethalmazatot megalapozó, ám a feltételek hiányában csak az áttétel jogkövetkezményével szankcionálandó rendelkezései kivételével - a polgári perjog nem szabályozza, ezért nincs akadálya annak, hogy a perben a felperes több alperessel szemben és az alperesek számától függetlenül több (tárgyi) keresetet is előadjon. A jogsértés megállapítása és a kártérítés megfizetése iránti keresetek - figyelemmel a 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 3. pontjára is - valódi keresethalmazatot képeznek, mivel azokat a felperes nem vagylagosan adta elő, tehát egymástól függetlenül is valamennyi keresetet el kellett bírálni, de az egyes keresetek elbírálása a Pp. 213. §-ának (2) bekezdésében foglalt feltételek fennállása esetén akár részítélettel is történhet. A másodlagos tárgyi keresetet érintően érvényesített személyi keresethalmazat a Pp. 51. §-ának b) pontja alapján előterjeszthető volt, mivel az I. és II. rendű alperessel szemben előadott perbeli követelés ugyanabból a jogviszonyból eredt. Mivel mind az elsődleges, mind a másodlagos keresetben a felperes polgári anyagi jogszabályi rendelkezésen alapuló igényt érvényesített, így mindegyik keresete a Pp. 122. §-ának (1) bekezdése alapján marasztalásra irányult, azonban csak a meghatározott összeg megfizetésére irányuló kereseti részben volt elkülöníthető az érvényesített jog fennállása és a felperest ennek alapján megillető követelés összege tekintetében a jogvita, tehát a jogalapról döntés vonatkozásában esetlegesen közbenső ítélet meghozatalának csak a vagyoni és a nem vagyoni kár megfizetésére irányuló kereseti részben lehetett helye.

A per tárgyává tett egészségügyi beavatkozás teljes egészében 2014. március 15. napja előtt zajlott, ezért a jogvita elbírálására a korábban hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) rendelkezéseit kellett alkalmazni. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy - a felek által sem vitatottan - a felperes és a II. rendű alperes között jött létre a fogmű elkészítésére irányuló megbízási szerződés. A korábbi Ptk. hatálya alatt nem volt jelentősége a 318. §-ának (1) bekezdése utaló szabálya alapján az abban történő állásfoglalásnak, hogy az egészségügyi beavatkozásból eredő károk megtérítését a beteg-orvos közötti jogviszonytól függetlenül a szerződésszegéssel okozott vagy a szerződésen kívüli kár megtérítése iránti szabályok alapján kell-e érvényesíteni. Az Eütv. 2014. március 14. napjáig hatályos 244. §-a kifejezetten úgy rendelkezett, hogy az egészségügyi szolgáltatásokkal összefüggésben keletkezett kárigény tekintetében a Ptk. szabályait kell megfelelően alkalmazni. A Kúria jogelődje, a Legfelsőbb Bíróság a Pfv.III.25.898/2001 számú ügyében még úgy foglalt állást, hogy a társadalombiztosítási ellátásra tekintettel a szerződésen kívül okozott kárért való felelősséget kell alkalmazni, azonban a Szegedi Ítéltábla 2007. november 15. napján tartott üléséhez készült, a Bírósági Döntvények Tára 2008/1. számában is közzétett előterjesztés és véleményjavaslat a szerződéses kapcsolat alkalmazása mellett foglalt állást azzal, hogy amennyiben a gyógyintézet (orvos) megsérti az egészségügyi szolgáltatás rendeltetése szerinti teljesítés érdekében általában elvárható gondos elvárás követelményét, szerződésszegést követ el, és az ezzel okozott kárért felelősséggel tartozik. Ezt az álláspontot osztotta - többek között - a Pécsi Ítéltábla Pf.I.20.115/2009. és a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.083/2010. számú ügyében meghozott jogerős ítélet indokolása. A kontraktuális és deliktuális kártérítési felelősség elhatárolásának azonban a régi Ptk. hatálya alatt nem volt jelentősége, tekintettel arra, hogy a két felelősségi alakzat feltételei és jogkövetkezményei nem különböztek, és a hivatkozott utaló szabály alapján az egészségügyi szolgáltatással okozott károk a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése alapján elbírálhatók voltak.

Az új Ptk. hatályba lépését követően az elhatárolásnak már jelentősége lett, mivel a két felelősségi alakzat alapja eltérővé vált, azonban a 2013. évi CCLIII. törvény 8. §-ának (20) bekezdése akként módosította az Eütv. hivatkozott szabályát, hogy az egészségügyi szolgáltatásokkal összefüggésben keletkezett kárigényekre, illetve a személyiségi jogsértések esetén követelhető igényekre a Ptk.-nak a szerződésen kívül okozott kárért való felelősségre, valamint a személyiségi jogok megsértésének szankcióira vonatkozó szabályait kell megfelelően alkalmazni; így a 2014. március 15. napjától kezdődő egészségügyi szolgáltatások tekintetében már nem a kontraktuális, hanem a deliktuális felelősség szabályai az irányadók.

A kereset elbírálásának lényeges előkérdése volt, hogy az egészségügyi szolgáltatásból eredő követelések a szerződés kötelezettjével, a II. rendű alperes gazdasági társasággal vagy a szolgáltatást ténylegesen személyében nyújtó I. rendű alperes fogszakorvossal szemben érvényesíthetők-e.

A hatályos Ptk. 6:540 §-ának (2) bekezdésében foglalt, a jogi személy tagja tagsági viszonyával összefüggésben harmadik személynek okozott kárért a jogi személy felelősségét megalapító rendelkezéssel szemben a korábbi Ptk. 348. §-ának (1) bekezdése csak a szövetkezet tagja esetén határozta meg az alkalmazott károkozására vonatkozó, a munkáltató (ebben az esetben a szövetkezet) felelősségét megalapozó speciális kártérítési felelősségi alakzatot, nem ismerte azonban egyébként a jogi személy tagja vonatkozásában a felelősség átvitelét.

Bár a perben nem került feltárássra, hogy az I. rendű alperes egyébként a II. rendű alperes bejelentett munkavállalójaként is végezte-e az egészségügyi tevékenységét, azonban a II. rendű alperes kártérítési felelőssége a következők szerint egyébként is megállapítható:

Nem volt vitatott, hogy az I. rendű alperes egyben a II. rendű alperes ügyvezetője, vezető tisztségviselője is volt.

A régi Ptk. nem szabályozta a vezető tisztségviselő károkozásáért fennálló speciális felelősség következményeit. Ezzel szemben a 2014. március 14. napjáig hatályos, a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt.) 30. §-ának (1) bekezdése általános jelleggel mondta ki, hogy a társaság felelős azért a kárért, amelyet vezető tisztségviselője e jogkörében eljárva harmadik személynek okozott - függetlenül tehát attól, hogy a vezető tisztségviselő e jogkörét munkaviszony vagy megbízási jogviszony alapján látta-e el. Bár a bírói gyakorlat bizonytalan volt abban, hogy a régi Ptk. hatálya alatt a Gt. előző rendelkezésén alapuló, valamint a Ptk.-nak munkaviszony esetén a 348. §-ának (1) bekezdésén, megbízotti jogviszony esetén a 350. §-ának (1) vagy (2) bekezdésén alapuló felelősség szabályai párhuzamosan alkalmazhatók-e - így a párhuzamos alkalmazásra példa a BDT2008.1818, a kizárólagosan a speciális Gt. szabályainak alkalmazására példa a BH2004.408 számú döntés - azonban a perbeli esetben ennek azért nem volt jelentősége, mert egyrészt az állandó jellegű megbízási jogviszonyra az alkalmazottak károkozásáért való felelősség szabályai alkalmazhatók, így mind a Ptk., mind a Gt. felelősséget átvivő szabályai egyaránt a gazdasági társaság helytállási kötelezettségét alapozták meg, és a párhuzamosság kérdése akkor okozhatott gyakorlati problémákat, ha a vezető tisztségviselő a jogviszonyával összefüggésben, de a vezető tisztségviselői jogkörén kívül eljárva okozott kárt, amely a perbeli esetben fel sem merült.

Mindezen túl az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatban az a következetesen érvényesülő bírói gyakorlat, hogy a kezelés, beavatkozás nem köthető önmagában a kezelőorvos tevékenységéhez, hanem arra a szolgáltatásban közreműködő szakemberek - asszisztensek, műtősök, kisegítő

személyzet - együttes magatartása alapján kerül sor, ezért a kártérítési felelősség alanya az a szervezet (kórház, egészségügyi szolgáltatást nyújtó gazdasági társaság), amely a szolgáltatás nyújtásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket biztosítja. Mindezekből következően a fogmű tervezésével, elkészítésével, behelyezésével, mint egészségügyi szolgáltatás nyújtásával kapcsolatban okozott károk megtérítéséért a követelés kizárólag a II. rendű alperessel szemben érvényesíthető.

A fenti speciális felelősségi alakzat csak a kártérítési jogviszonyra alkalmazhatósága miatt az is értelmezési kérdés, hogy a személyiségi jogsértés folytán érvényesíthető igények kötelezettje az I. vagy a II. rendű alperes lehet-e.

A Ptk. 75. §-ának (1) bekezdése a személyhez fűződő jogok tiszteletben tartásának általános kötelezettségét határozta meg, amely követelmény megsértőivel szemben a 84. §-ának (1) bekezdésében szabályozott, felróhatóságtól független (objektív) - így a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítására vonatkozó -, valamint a felróhatóságtól függő (szubjektív) kártérítési szankciót szabályozott. A hatályos Ptk. 2:51. §-ának (2) és (3) bekezdéseivel szemben nem tartalmazott olyan rendelkezést, amely a jogi személy tagja, alkalmazottja, vezető tisztségviselője által megvalósított személyiségi jogsértés következményeiért a jogi személy felelősségét alapozta volna meg. A szabályozási hiányosságot azonban a bírói gyakorlat oldotta fel. Kétségtelen, hogy születtek olyan eseti döntések (BH2004.180, EBH2010. 2126), amelyek szerint a sérelmet szenvedett félnek választási lehetősége van azzal kapcsolatban, hogy a jogi személy képviseletében eljáró természetes személy jogsértő magatartása esetén igényeit az objektív szankciókat illetően a jogi személlyel vagy a természetes személlyel szemben érvényesíti, azonban az újabban többségivé vált bírói gyakorlat (BDT2011.2507, BDT2012.2719, BDT2010.2288, BDT2010.2213, BDT2010.2192, BDT2014.3228, BDT2015. 3244) azt követi, hogy a jogi személy tevékenységi körében eljáró természetes személy magatartásának joghatásai a jogi személyre nézve állnak be. A személyiségi jogok megsértésének polgári jogi felelősségi jogkövetkezményei - mind az objektív, mind a szubjektív jogkövetkezmények vonatkozásában - ezért a jogi személlyel szemben alkalmazhatók, ha a jogsértést a jogi személy tevékenységi körében eljáró természetes személy (tagja, vezető tisztségviselője, alkalmazottja, megbízottja) követi el. Ez az értelmezés abból indul ki, hogy a Ptk. 28. §-ának (4) bekezdése kizárja a jogi személyiség folytán a személyiségi jogsértés következményeiért is a jogsértést ténylegesen elkövető, de a jogi személy tevékenységi körében eljáró természetes személy felelősségét.

A hivatkozott személyiségi jogsértésért tehát nem az I. rendű alperes, hanem a II. rendű alperes tartozik objektív felelősséggel. A felperes a személyiségi jogsértés megállapítására irányuló keresetét helytelenül terjesztette elő a természetes személy I. rendű alperessel szemben, így a keresete ebben a részben alaptalan. Mindebből következően az ítéletábrának nem kellett érdemben vizsgálnia, hogy a Ptk. 76. §-ában kifejezetten szabályozott egészséghez fűződő személyiségi joggal szemben a tájékoztatáshoz és az önrendelkezéshez fűződő jognak van-e személyiségi jogi tartalma, vagy csupán az Eütv. 13-14. §-ai, valamint 15-19. §-ai alapján a beteg-orvos jogviszonyban értékelhető, de többlet tényállás hiányában személyiségi jogi védelmet nem megalapozó jogosultság. A személyiségi jogvita ugyanis nem lehet öncélú, a szankciók alkalmazására csak kifejezetten a személyiség lényegét érintő magatartások következményeként van lehetőség, de önmagában egy adott jogviszonyból következő jogosultság még nem teremtheti meg a személyiségi jogi védelmet.

A fentiekre tekintettel érdemben helyes volt az első fokú ítéletnek mind a személyiségi jogsértés következményeinek alkalmazása, mind a vagyoni és nem vagyoni kár megtérítése iránti keresetet az I. rendű alperessel szemben elutasító rendelkezései. Mivel kényszerű pertársaság és látszólagos keresethalmazat hiányában az I. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetek a Pp. 213. §-ának (2) bekezdésében foglalt feltételek fennállása mellett részítéletként külön is elbírálhatók voltak, így ebben a részben részítéleti rendelkezésként az ítélet tábla helyben hagyta az elsőfokú bíróság a keresetet az I. rendű alperessel szemben elutasító rendelkezését.

A továbbiakban az ítélet tábla vizsgálta a II. rendű alperes kártérítési felelősségének a jogalapját.

A Ptk. 339. §-ának (1) bekezdéséből és az Eütv. 77. §-ának (3) bekezdéséből következően az egészségügyi szolgáltató kártérítési felelősségének feltételei: 1./ a kár bekövetkezése, 2./ jogellenes károkozó magatartás, 3./ felróható károkozó magatartás, 4./ okozati összefüggés a kár bekövetkezése és a károkozó magatartás között.

A kártérítés általános tilalmából - tehát a jogellenesség vélelméből - következően az egészségügyi szolgáltató kártérítési felelősségének sajátosságát nem a speciális anyagi jogszabályi rendelkezés, hanem a bizonyítási teher eljárásjogi értelmezése adja.

A Pp. 164. §-ának (1) bekezdéséből következő általános eljárásjogi szabály, hogy a felmerült tényeket általában az a fél köteles bizonyítani, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóban fogadja el. A kártérítési perekben mindebből az következik, hogy a károsult - jellemzően felperesi pozícióban lévő fél - köteles bizonyítani a kár bekövetkezését és annak mértékét, valamint a károkozó magatartás és a kár bekövetkezése közötti okozati összefüggést, míg a jellemzően alperesi pozícióban lévő károkozó bizonyíthatja, hogy a károkozás nem volt jogellenes, vagy a felelősség alól kimentheti magát azzal, hogy a kár megelőzése, elhárítása érdekében úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható.

A fentiekből következően az egészségügyi szolgáltató kártérítési pereiben a beteg (hozzátartozó) károsult bizonyítási kötelezettsége az okozatosság, míg az egészségügyi szolgáltató (károkozó) bizonyítási kötelezettsége a felróhatóság alóli kimentés.

Az egészségügyi szolgáltató felelősségére alapított károkozások sajátosságából, mely szerint az esetek többségében nem lehet egyértelműen bizonyítani, hogy a hivatkozott kárt pontosan az alperes érdekkörében jelentkező milyen hiba idézte elő, a következetes bírói gyakorlat a károsodáshoz vezető okfolyamatot a felróhatóság alóli kimentésben várja el, azaz ha lehet találni olyan momentumot az eljárás során (elmaradt vizsgálat, kellően nem indokolt beavatkozás, dokumentációs hiányosság), ahol az elvárható gondosság vagy nem teljesült vagy nem bizonyítható annak a teljesülése, akkor úgy tekinti, hogy az alperes nem tudta magát kimenteni a felelősség alól, tehát a kártérítési felelősség feltétele teljesült. A jogalkalmazás a károsodás bekövetkezésének több eshetőleges okából következő természettudományos bizonytalanságot nem az okozatosság, hanem a kimentés körében értékeli. Az egészségügyi szolgáltatónak kell rendelkeznie a kezelés valamennyi adatával, törvényből keletkező dokumentációs kötelezettsége van, felelős az általa választott gyógymódért, alá kell tudnia támasztani a vizsgálatok elvégzésének vagy elmaradásának indokait, tehát megfelelő eljárás mellett ki tudja magát menteni a felelősség alól, azaz ha bizonyítani tudja, hogy felróható magatartást semmilyen tekintetben nem tanúsított, akkor a felelősség megállapítására sincs mód.

A per eldöntése szempontjából nem volt annak értékelhető jelentősége, hogy a felperes nem fogadta el a szakmailag indokolt csontpótlás mellett kivitelezhető 8 implantátum beültetésével elkészítendő fix fogpótlást, mivel nem volt vitatott a felek között, hogy a felperes és az I. rendű alperes által képviselt II. rendű alperes megállapodtak négy implantátumra felhelyezett stéges rögzítésű, csak az elhelyezett patentok pattintásával mozdítható, kivehető fogpótlás elkészítéséről, így az alperesek felelősségének az értékelése során abban kellett állást foglalni, hogy a megállapodás szerint vállalt fogmű kivitelezése a szakmai szabályoknak, az elvárható gondosságnak megfelelően hibátlan volt-e.

Mind a perbeli szakvélemény, mind a pert megelőzően **Dr. A. A.**, igazságügyi szakértő a beavatkozó felkérésére készített szakvéleménye megállapításai egyértelműen alátámasztották, hogy a négy implantátumra szerelt stégrendszerhez kivehetően rögzülő fogmű tervezése megfelelően igazodott a felperes állapotához, szakmailag indokolt, elfogadható és bevett megoldás. A tervezés során az I. rendű alperes mindenben az elvárható gondosság követelményének megfelelően járt el, ebből az okból a kártérítési felelősség nem áll fenn.

Az ítéletábra nem osztotta az első fokú ítéletnek a kezelés befejezésével kapcsolatban kifejtett álláspontját.

A peres felek egyezően adták elő az alperesi kezelés menetét mindaddig, amíg 2010. május 6-án az I. rendű alperes a szükséges próbákat követően az elkészült fogsort behelyezte, a műcsonkokat és a stégeket rögzítette. Ez az előadás megfelelt a rendelkezésre álló kezelési napló bejegyzéseinek, mivel ezen időpontot és beavatkozást rögzítette.

A per rendelkezésre álló adatai abban is egységesek, hogy a felek egyike sem tartotta kielégítőnek, megfelelőnek az így elkészült fogművet. A felperes következetesen azt adta elő, hogy az sem esztétikailag, sem funkcionálisan nem volt megfelelő, rendszeresen kiesett, beszédében, harapásában nehézségeket okozott. Ennek megfelelően nyilatkozott azonban az I. rendű alperes is (6. sorszámú jegyzőkönyv, 14. oldal), amely szerint az a felismerésük adódott, hogy az eltervezett stéges megoldás nagyobb helyigényű, mint ami lehetővé teszi megfelelően az esztétikus fogpótlás kialakítását; az elkészült fogpótlás az általuk is megkívánt esztétikai kívánalmaknak nem felelhetett meg a stég nagyobb helyigénye miatt, ezért további beavatkozás - vagy rögzített fogpótlás vagy csökkentett helyigényű gömbretenciós nyomógommbal ellátott megoldás - volt szükséges. Az I. rendű alperes asszisztense, **D. O.**, tanúvallomásában ugyancsak úgy nyilatkozott (15. sorszámú jegyzőkönyv, 2. oldal), hogy az utolsó egyeztetésen sem az I. rendű alperes, sem saját maga, sem a fogtechnikusok nem tartották megfelelőnek az elkészült fogművet, és szóba jött további beavatkozásként a fix pótlás vagy a gömbcsuklós megoldás.

Mivel az alperesek is elismerték, hogy a 2010. május 6-án elkészült fogsor nem volt tekinthető a megállapodáshoz igazodóan megfelelőnek, további beavatkozás lett volna szükséges, ezért az alpereseket terhelte volna annak a bizonyítása, hogy a felperes állapotához igazodóan minden elvárhatót megtett az I. rendű alperes a hibátlan kivitelezés érdekében.

A felperes következetesen tagadta, hogy ezt követően az I. rendű alperes eljárta volna a hiba korrigálása érdekében, meghatározott időpontokban és célból a fogorvosi rendelőben történő megjelenéseit vele közölte volna. Ezzel szemben a rendelkezésre álló bizonyítékok elégtelenek voltak annak az igazolására, hogy a szükséges fogászati eljárás további menetéről a felek megállapodtak volna, továbbá hogy az I. rendű alperes milyen meghatározott cselekményeket végzett a hibátlan teljesítés érdekében.

Maga az I. rendű alperes is csak a jobb oldali alsó fogpótlás lehetőségének vagy a gömbretenciós megoldás választásának a *felvetéséről* nyilatkozott, továbbá azt adta elő, hogy maga közölte a felperessel, hogy ne fizessen addig, amíg az eljárás be nem fejeződik, azonban további konkrét megállapodásról nem számolt be. Ehhez igazodott valamennyi tanú nyilatkozata: sem **D. O.**, sem **B. D-né** II. rendű alperesi alkalmazottak nem számoltak be olyan megbeszélésekről, amelyben a felperes és az I. rendű alperes rögzítették volna a további szükséges beavatkozásokat, megbeszéltek volna a meghatározott időpontokban és célokból történő megjelenéseket. **D. T.** és **G. E.** fogtechnikusok is csak az I. rendű alperes megrendeléséről tudtak nyilatkozni, és ennek alapján következtettek a további szükséges beavatkozásokra, de a felperes és az I. rendű alperes közötti megbeszélésekről tudomásuk nem volt.

Bár az alperesek kötelezettsége lett volna minden elvárhatót megtenni a hibátlan, panaszmentes kivitelezés érdekében, a kezelési napló 2010. május 6. napját követően további bejegyzést nem tartalmazott, míg az előre meghatározott időpontokat tartalmazó előjegyzési füzet a perben nem volt fellelhető. A felperes a kezelés szükséges folyamatáról szakmai ismeretekkel nyilvánvalóan nem rendelkezhetett, a beavatkozások indokoltságáról, gyakoriságáról, módjáról az I. rendű alperesnek kellett döntést hoznia, a bizonytalan tartalmú tanúvallomások és a dokumentációs hiányosságok eredményeképpen a bizonyítatlanság következményeit az alpereseknek kell viselniük.

A felperes fellebbezési hivatkozásával szemben a kivitelezési hiányosságokat érintően nem került egymással ellentmondásba a pert megelőzően a beavatkozó felkérésére szakvéleményt készítő **Dr. A. A.**, és a perben a szakvéleményt készítő **Dr. G. L.** igazságügyi szakértő véleménye. Az előző magánszakértői vélemény szakmai hibát állapított meg a fogmű kivitelezése során azzal, hogy az egyébként jól becsontosodott implantátumok közül a jobb oldaliak az állcsont-gerinc külső peremére kerülve csak olyan kivehető felépítmény készítését tették lehetővé, ami a frontális részen ki lett terjesztve az áthajlási redő felé, és ez okozta azt a jogos panaszt, hogy irritálta az ajak belső felszínét és hangképzési zavar érzetét keltette; míg utóbbi szerint a stéges elhorgonyzás nem sikerült esztétikusra, a stéges pótlás a nagyobb helyigény és a valószínűleg fogtechnikai problémák miatt eredményezett elégedetlenséget. Mindkét megállapításból az következik, hogy a behelyezett fogmű nem volt hibátlan, a hibás teljesítés jogkövetkezményét a II. rendű alperesnek viselni kell. Az lett volna az elvárható az egészségügyi beavatkozást végző I. rendű alperestől, hogy amikor közösen rögzítették az elkészült fogsor elégtelenségét, akkor vagy dokumentáltan meghatározták volna a hiba korrigálása érdekében végzendő további tevékenységeket, rögzítették volna a szükséges megjelenések időpontjait és céljait, vagy megállapodás hiányában a szerződés felbontása mellett rendelkeztek volna az ellenszolgáltatás visszafizetéséről. Ennek elmaradásával az alperesek magukat hozták abba a helyzetbe, hogy a dokumentációs hiányosságok folytán a felelősség alóli kimentés nem lehetett eredményes.

A hibás teljesítés megalapozza a II. rendű alperes kártérítési felelősségét, ezért - egyébként mindenben osztva az elsőfokú bíróság ebben a részben kifejtett álláspontját - az Eütv. 13. §-án alapuló tájékoztatási kötelezettség megsértését vizsgálni nem kellett. Amennyiben a kezelőorvos nem ad teljes körű és egyediesített tájékoztatást a beavatkozás kockázatairól, más kezelési módokról, az annyiban bír jelentőséggel a kártérítési felelősség szempontjából, - ha egyébként a választott kezelés az elvárható gondosság mellett, amely tehát az egészségügyi szolgáltató kimentésére vezetne, elkerülhetetlenül eredményezte a nem kívánt hátrányos következményt - hogy ilyen esetekben hivatkozhat arra a károsult, amennyiben arról tudomása lett volna, nem a megvalósult kezelést, beavatkozást választja. Ha azonban a teljesítés hibás, a tájékoztatás teljesítésére hivatkozás irreleváns, mert nyilvánvalóan a jogosult nem választja a hibás teljesítést az egyébként elvileg hibátlanul kivitelezett, más hasonló jellegű beavatkozással szemben. A perbeli

esetben azonban a fogsor elhelyezése nem volt megfelelő, ezért a II. rendű alperes ennek a következményeiért tartozik helytállni attól függetlenül, hogy egyébként a tájékoztatási kötelezettségének megfelelően eleget tett-e.

A rendelkezésre álló bizonyítékok mellett csak a kereset jogalapjáról lehetett döntést hozni. Az elsőfokú bíróság a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése szerint nem tájékoztatta teljes körűen a peres feleket arról, hogy a felperesnek kell bizonyítania, hogy az alperesi hibás teljesítés folytán milyen mértékben szenvedett nem vagyoni sérelmet, továbbá vagyoni kára a hibás teljesítéssel okozati összefüggésben és indokoltan milyen mértékben merült fel; a káronszerzés elkerülése végett a II. rendű alperes is bizonyíthatja, hogy a beépített implantátumok részben felhasználhatók voltak a megfelelő fogmű beépítéséhez, ezáltal az utóbbi vagyoni kár a felperesnél szükségtelenül merült fel. Amennyiben a helytállóan közölt tájékoztatás után a nem vagyoni sérelmek tekintetében a felperes további bizonyítási indítványokat nem ajánl fel, úgy a Pp. 163. §-ának (3) bekezdése szerinti köztudomású hátrányokból kell meghatározni a nem vagyoni kártérítés indokolt összegét; amennyiben pedig a II. rendű alperes nem hivatkozik a káronszerzésre, úgy a felek egyező előadása és a keresetlevélhez mellékelte okiratok alapján abból kell kiindulni, hogy a hibás teljesítés folytán az I. rendű alperes által beépített implantátumok használhatatlanok, ezért a felperes részére az általa kifizetett teljes ellenszolgáltatás visszajár, míg a budapesti kezeléssel indokoltan felmerült utazási költség és implantátum eltávolítás szükségsszerű volt a hibás teljesítés következményeinek helyreállítására.

Mindezek alapján az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet a II. rendű alperessel szemben elutasító rendelkezését a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése szerint megváltoztatta, és a II. rendű alperes kártérítési felelősségét közbenső ítélettel megállapította, egyebekben az I. rendű alperessel szemben elutasított kereseti részben helybenhagyta.

Az ítéletábra a perköltség és az illeték viseléséről a fellebbezési és felülvizsgálati eljárásban, ha a bíróság az ügyben részítélettel vagy közbenső ítélettel határoz címmel kiadott 4/2009. (XII.14.) PK vélemény 3. pontjára figyelemmel rendelkezett. Ennek során abból a következetes bírói gyakorlatból kellett kiindulni, amely szerint a személyiségi jogi perekben, amennyiben a felperes a jogsértés objektív és szubjektív szankcióját is igényli, a pertárgy értéke, ha a kártérítés (sérelemdíj) igényelt tőkeösszege nem haladja meg a határozatlan pertárgyértéket, akkor határozatlan, ha pedig meghaladja, akkor az igényelt kártérítés tőkeösszege. Ebből következően az elsőfokú eljárásban a pertárgy értéke, valamint a fellebbezett érték 1 277 480 forint volt. A megváltoztatott ítéleti rendelkezések folytán az ítéletábra mellőzte a felperes az I. és II. rendű alperesek részére egyetemlegesen, valamint a beavatkozó részére perköltség, továbbá az államnak illeték megfizetésében való marasztalását, és mivel az I. rendű alperessel szemben előterjesztett kereseti részben a fellebbezés eredménytelen volt, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján köteles a felperes az I. rendű alperes részére a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja, (5) és (6) bekezdései alapján indokolt együttes első- és másodfokú perköltség megfizetésére. A jogerős részítéleti rendelkezések ellenére sem döntött azonban az ítéletábra az államnak járó első fokú eljárási illeték viseléséről, mivel a felperes a kár megtérítése iránti keresetét az I. és a II. rendű alperessel szemben egyetemlegesen terjesztette elő, és csak a végleges ítéletben lehet arról rendelkezni, hogy a feljegyzett első fokú illeték a elvesztességhez igazodóan mennyiben marad a felperes vagy a II. rendű alperes terhén. A közbenső ítéleti rendelkezés részében pedig a beavatkozó másodfokú eljárásban kifejtett jogi képviselési tevékenysége hiányában egyrészt a felperes, másrészt a II. rendű alperes oldalán felmerült, az előző IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének b) pontja, (5) bekezdése, valamint 4/A. §-ának (1) bekezdése alapján meghatározott, de a 3. §-ának (6) bekezdése alapján a kifejtett tevékenységhez igazodóan mérsékelt összegben megállapított, továbbá

az Itv. 46. §-ának (1) bekezdése alapján - az 51. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel - megállapított feljegyzett fellebbezési illeték összegét az ítélet tábla csak megállapította, annak viseléséről az elsőfokú bíróság fog dönteni az eljárást befejező határozatában.

A perköltség vonatkozásában a teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapult.

Debrecen, 2016. január 12.

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Pribula László s.k. előadó bíró, Dr. Bakó Pál s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő